

FÖRSLAG TILL ÄNDRING (5) AV STRUKTURFONDSPROGRAMMET FÖR LANDSKAPET ÅLAND FÖR PERIODEN 2014–2020 (CCI 2014FI05M2OP001)

Ålands landskapsregering föreslår en ändring av strukturfondsprogrammet för landskapet Åland perioden 2014–2020 i enlighet med artikel 30 (1) i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013¹.

Den 23 december 2020 antogs av Europaparlamentet och Rådet den s.k. React-EU förordningen² enligt vilken medlemsstaterna tilldelas ytterligare medel för åren 2021–2022. Medlen härrör från Europeiska unionens återhämtningsinstrument för främjande av krisreparation i samband med covid-19-pandemin och förberedande av en grön, digital och resilient återhämtning av ekonomin.

Kommissionen godkände den 15 april 2021 landskapsregeringens förslag till ändring av programmet gällande tilldelning av återhämtningsfinansiering för år 2021 (726 363 euro).

Kommissionen har den 23 november 2021 fattat beslut om finansieringen för år 2022 enligt vilket Finland tilldelas 36 642 291 euro (Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden) av vilket 197 868 euro (0,54 procent) tillfaller Åland.

Ändringsförslaget påverkar inte partnerskapsöverenskommelsen.

Förslaget till programändring presenterades för och godkändes av programmets övervakningskommitté genom skriftlig procedur den xx april 2022.

1. Beskrivning av ändringens huvudsakliga innehåll.

Förvaltningsmyndigheten föreslår att Ålands tilläggsanslag i sin helhet (100%) fördelas till Europeiska socialfonden (197 868 euro).

Ålands landskapsregering gör bedömningen att covid-19-pandemin kommer att påverka den åländska ekonomin och arbetsmarknaden under flera år. Återhämtningen kommer högst sannolikt att ta längre tid för

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006

² EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2020/2221 av den 23 december 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller exceptionella ytterligare medel och genomförandebestämmelser inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning för att tillhandahålla stöd för främjande av krisreparation i samband med covid-19-pandemin och förberedande av en grön, digital och resilient återhämtning av ekonomin (React-EU)

den åländska ekonomin, hela ekonomin stannade av vid årsskiftet 2021/2022 efter en väldigt stor smittspridning. De snabbt ökande energipriserna är även de ett orosmoment för återhämtningen.

Den ekonomiska återhämtningen i både Sverige och Finland är snabb. Ålands prognoser är också goda, även om den ekonomiska återhämtningen sker långsammare här. Pandemin har slagit hårt mot passagerarsjöfarten och inom den viktiga rederinäringen finns en fortsatt oro inför framtiden. Läget på helårsnivå för den landbaserade turismen är fortfarande långt ifrån det normala. Sedan sommaren har arbetslösheten minskat kraftigt jämfört med förra året, men den är fortfarande på onormalt hög nivå. I takt med att näringslivet återhämtar sig och arbetslösheten sjunker kan landskapsregeringens kraftfulla åtgärder så småningom fasas ut. Dock behöver det finnas beredskap att snabbt vidta åtgärder då pandemins effekter är svåra att överblicka. Landskapet Ålands ekonomi är fortfarande hårt ansträngd och fullmakten att uppta lån är fortfarande i kraft.

Finansieringen programmeras in under insatsområdet *Återhämtning och främjande av sysselsättning*, på samma sätt som det gjordes 2021.

Utgifter för insatser i syfte att främja krishanteringsförmågan är stödberättigande från och med den 1 februari 2020 och kan användas som längst fram till år 2023.

1.1. Reviderad finansieringsram.

Europeiska socialfonden (ESF)

Tematiskt mål TM	Finansieringsram 2014–2020*	År 2021	År 2022	ESF andel	Finansieringsram 2014–2022
	Insatsområde: Delaktighet och kompetens				
TM 8	1 283 884 €			50 %	1 283 884 €
TM 9	1 000 856 €			50 %	1 000 856 €
TM10	2 719 544 €				2 719 544 €
	Insatsområde: Återhämtning och främjande av sysselsättning				
TM Återhämtning och främjande av sysselsättning		+ 363 182 €	+ 197 868 €	100%	561 050 €
Totalt ESF	5 004 284 €	+ 363 182 €	+ 197 868 €	100%	5 565 334 €

*exkl. tekniskt stöd 399 640 €

1.2. Återhämtning och främjande av sysselsättning (ESF)

SFC Avsnitt Strategi 1.1.1 bis

Beskrivning av det operativa programmets förväntade inverkan på att främja krisreparationer inom COVID-19-pandemin och dess sociala konsekvenser och förbereda en grön, digital och motståndskraftig ekonomisk återhämtning (max 10 000 tecken)

Motivering

I normala fall är arbetsmarknadsläget väldigt gott på Åland med hög sysselsättningsgrad och låg relativ arbetslöshet. Speciellt inom sektorerna IT, bygg och andra liknande branscher råder det tyvärr traditionellt stor brist på arbetstagare. Detta har dock medverkat till ett positivt flyttningsnetto då specialister flyttat hit.

Med Covid-19-pandemin rasade allt då samhället stängde ner efterhand och tjänstesektorn började permittera och i värsta fall säga upp anställda pga. de reserestriktioner och karantänsregler som följde. Då sjöfarten plötsligt stod still, spred effekterna sig snabbt i övriga samhället. De preliminära siffrorna för 2020 visar en negativ tillväxt av den privata sektorn.

Arbetslösheten under våren 2020 var som högst 23 % bland unga män, vilket är den högsta någonsin uppmätta på Åland. Under sommaren 2020 sjönk arbetslösheten något och har fortsatt att sakta sjunka. Fortfarande är den dock väldigt hög för åländska förhållanden. Totalt för 2020 var den relativa arbetslösheten 9,5 %, fördelat enligt 8,7 % för kvinnor och 10,3 % för män. Följande år hade den sjunkit något till 6,8 %, men för män låg den på 7,3 %. För ungdomarna var situationen under 2020 riktigt illa. Totalt sett över hela året var den relativa arbetslösheten för män under 25 år 15,2 % och för kvinnor var den 10,7 %. År 2021 varierade arbetslösheten mellan 11,3 % i mars till 4,2 % i november. Jämförs februari månad kan konstateras att före pandemin var ungdomsarbetslösheten 5,4 % år 2017, 4,9 % år 2018, 5,8 % år 2019, 5,2 % år 2020 och plötsligt uppe i 10,2 % år 2021. I februari 2022 var arbetslösheten bland ungdomarna på en hög nivå, 7,9 %.

Genom de återhämtningsåtgärder vilka nu föreslås, ska samhället stärkas och bli mindre sårbart samtidigt som många enskilda individer ges möjlighet till arbete, om än till en del bara för en kortare period.

Möjligheter för fortbildning, framför allt inom digitalisering finns också.

SFC Avsnitt 1.1.2 Motivering som redogör för den förväntade effekten av det operativa programmet för att främja krisreparationer inom ramen för COVID-19-pandemin och dess sociala konsekvenser och förbereda en grön, digital och motståndskraftig återhämtning av ekonomin. Tabell 1 (1 000 tecken)

Med en rekordstor arbetslöshet orsakad av covid-19-pandemin, är snabba intensiva åtgärder nödvändiga. Risken för många av de arbetslösa ungdomarna är att de inte inom en överskådlig framtid kommer in på arbetsmarknaden om inte hjälp på traven kan ges genom olika insatser från det offentliga.

Möjligheter till fortbildning inom bla. digitalisering och grön teknik är därför av yttersta vikt för personer som permitterade eller uppsagda pga covid-19-pandemin, sågs som viktiga 2021. Åtgärderna år 2022 fokuseras till att sysselsätta ungdomar, framför allt under sommarmånaderna med en förhoppning att de som inte fortsätter sina studier, lättare ska kunna stanna kvar på arbetsmarknaden.

SFC Avsnitt 1.2.bis Motivering för den ekonomiska tilldelningen av de extra resurserna till det tematiska målet "Främja krisreparation inom ramen för COVID-19-pandemin och dess sociala konsekvenser och förbereda en grön, digital och motståndskraftig återhämtning av ekonomin" till ERUF eller ESF och hur dessa resurser är inriktade på de geografiska områden där de behövs mest, med hänsyn till de olika regionala behoven och

utvecklingsnivåerna för att säkerställa att stödet balanseras mellan behoven i de regioner och städer som drabbas mest av COVID-19-pandemin och behovet av att upprätthålla fokus på mindre utvecklade regioner, i enlighet med målen för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning som anges i artikel 174 i EUF-fördraget. (3 000 tecken)

Hela programbidraget (React-EU) för år 2022 på 197 868 euro från Europeiska socialfonden på tilldelas projektfinansiering för återhämtning och sysselsättningsfrämjande åtgärder inom ett eget insatsområde och koncentreras till ett enda särskilt mål *Främja återhämtning och sysselsättning*.³

SFC Avsnitt 2 A 5 SFC (3 500 tecken)

Särskilt mål Återhämtning och främjande av sysselsättning och förväntat resultat

Med korta snabba insatser under 2021 kunde relativt många ungdomar fås in i sysselsättningsfrämjande åtgärder och på så vis reparera så gott det går de skador som Covid-19-pandemin ställt till med. För år 2022 riktas liknande insatser till en mindre grupp.

Det förväntade resultatet är att framför allt en stor del av ungdomarna utanför arbetsmarknaden får en sysselsättning över sommaren. Detta kan i sin tur leda till att resultaten sex månader efter projektslut ser dåliga ut, men då ska ungdomarna till största delen ha återupptagit studier och är således inte aktiva på den öppna arbetsmarknaden.

Erfarenheter från tidigare projekt med ungdomar i fokus liksom erfarenheter om sänkt arbetslöshet på sommaren stöder detta. Därför används resultatindikator CR06 från den ursprungliga uppsättningen för uppföljning istället för den programspecifika CVR1.

SFC Avsnitt 2 A 6.1 (17 500 tecken)

Beskrivning av åtgärder

Med en arbetsmarknad som fortfarande till stora delar är satt ur spel pga. covid-19-pandemin måste de föreslagna åtgärderna fokusera på enskilda individers inträde och återinträde på arbetsmarknaden. Korta snabba projekt är av nöden till skillnad från de mer normala socialfondsprojekten som oftast är fleråriga, en del tom. sexåriga.

Understöd kan beviljas för t.ex

- projekt som påskyndar enskilda individers återgång till den öppna arbetsmarknaden
- projekt som påskyndar unga personers inträde på den öppna arbetsmarknaden

Den huvudsakliga målgruppen för åtgärderna är arbetslösa, långtidsarbetslösa och övriga personer utanför arbetsmarknaden, antingen tillfälligt eller att de inte kunnat ta sig ut på arbetsmarknaden.

Finansieringsformen är projektstöd (icke återbetalningspliktigt direktstöd) till organisationer och offentliga aktörer. Även privata aktörer kan komma ifråga.

Stödmottagare kan vara offentliga organ och övriga juridiska personer. Med offentliga organ menas sådana organ som finansieras med skattemedel. Stödmottagaren ansvarar för ett projekt som har beviljats en

³ Tillika investeringsprioritering: Främja återhämtning och sysselsättning.

stödfinansiering och det är stödmottagarens faktiska stödberättigande utgifter som kan finansieras med programmets medel (projektstöd).

SFC Avsnitt 2 A 6.1 (17 500 tecken)

Vägledande principer för insatser⁴

Övervakningskommittén skall på basen av programmets vägledande principer granska och godkänna närmare metod och kriterier för att välja ut insatser för att uppnå en bra kvalitet på programgenomförandet.

Urvalskriterierna är utformade så att jämställdhet mellan könen, jämlikhet och hållbar utveckling beaktas på ett sådant sätt att de integreras i projektgenomförandet.

Vid utformandet av generella urvalskriterier bör särskilt vikt fästas vid att såväl stödmottagaren som de planerade åtgärderna är stödberättigade och att projektet har en klar projektplan där både målsättning och planerade aktiviteter är relevanta för att bedöma projektets förväntade resultat.

Särskild vikt kommer att läggas vid aktiviteter som stöder personer som p.g.a. coronaviruspandemin drabbats av arbetslöshet, antingen genom att aldrig komma in på arbetsmarknaden eller genom att de är arbetslösa eller permitterade.

Även projektets bidrag till förverkligandet av Östersjöstrategin, innovationsstrategin för smart specialisering och strategin för livslångt lärande beaktas i tillämpliga delar.

1.3. Samordning

SFC Avsnitt 8 Samordning mellan fonderna, Ejflu, EHFF och andra finansieringsinstrument på unionsnivå och nationell nivå samt EIB

Samordning med faciliteten för återhämtning

Inom ramen för Faciliteten för återhämtning och resiliens RRF⁵ beräknas Åland få en andel (uppskattningsvis ca 10 miljoner €) av det totala belopp som tilldelas Finland inom ramen för en återhämtningsplan med förslag till åländska reform- och investeringsprojekt.

Gällande socialfonden stöder åtgärderna RRF:s flaggskeppsprojekt för *Omskolning och kompetensutveckling* – anpassning av utbildningssystemen till stöd för digitala färdigheter, utbildning och yrkesutbildning för alla åldrar.

1.4. Partnerskapet

Partnerskapet

⁴ Projekt

⁵ COM(2020) 408 final Bryssel den 28.5.2020 Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av en facilitet för återhämtning och resiliens.

Beredningen av programändringen gällande tilldelningen av REACT medel har gjorts av Ålands landskapsregering, där näringsavdelningen har ansvaret för strukturfondsprogrammet 2014–2020. Programmets partnerskap har involverats i arbetet såsom det är definierat i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 artikel 5.

Landskapsregeringen påbörjade under år 2019 en särskild arbetsprocess gällande strukturfonderna och den kommande perioden 2021–2027. I arbetet har såväl skriftliga höranden som öppna workshops ordnats för företrädare för partnerskapet dvs berörda myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, tredje sektorn, miljöorganisationer samt organisationer som främjar social inkludering, grundläggande rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, jämställdhet och icke-diskriminering samt företrädare för näringslivet och andra experter inom berörda sakområden. Input från detta arbete har också kunnat beaktats av landskapsregeringen i beredningen av förslaget till programändring 4 och 5 och tilldelningen av den extra finansiering som REACT tillför.

Den 9 september 2020 bjöd landskapsregeringen in till ett gemensamt lärande webinarium inom ramen för genomförandet av Ålands strukturfondsprogram och landsbygdsutvecklingsprogram. Webbinariet behandlade de ekonomiska och sociala konsekvenserna av Covid-19, hur Åland ska återhämta sig med tanke på kapital och kompetensförsörjning samt vad EU programmen 2014–2020 och kommande EU program 2021–2027 kan tillföra. Webbinariet lockade 50 deltagare och modererades av programmets utvärderare. Slutsatserna från webinariet och input till arbetet med kommande program var ökat samarbete mellan aktörer, mer arbete med digitalisering, och mer fokus på attraktionskraft som kan locka människor till Åland, tillsammans med smarta och hållbara investeringar.

I genomförandet, övervakningen och utvärderingen av programmet representeras vidare partnerskapet i övervakningskommitténs arbete där övervakningskommitténs sammansättning stöder genomförandet av partnerskapsprincipen och dess representanter tillför ett mervärde till såväl programplaneringen som implementeringen.

Utöver detta har landskapsregeringen haft direkta kontakter och diskussioner med flera partner i arbetet med att ta fram ändringsförslaget, och särskilt har behovet av åtgärder och målgrupp diskuterats med Ålands Arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS), som är den myndighet som ansvarar för förvaltningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i landskapet.

Bilaga 1: Indikatorstabeller och insatskategorier

Id	Indikator	Mått-enhet	2021	2022	Målvärde 2023	Datakälla	Rapportering
CV30	Värdet av ESF-åtgärder för att bekämpa eller motverka effekterna av covid-19-pandemin (totala offentliga utgifter)	euro	363 182	197 868	561 050	Förvaltningsmyndighetens uppföljnings-system	Årligen

CV31	Antal deltagare som deltar i projekt för att bekämpa eller motverka effekterna av COVID-19	Antal	220	175	395	Förvaltningsmyndighetens uppföljnings-system	Årligen
------	--	-------	-----	-----	-----	--	---------

Id	Indikator	Måttenhet	Utgångsvärde	Utgångsår	Målvärde 2023	Datakälla	Rapportering
CR06	Antal deltagare i sysselsättning, inklusive eget företagande, sex månader efter avslutad åtgärd	Antal	X	2020	40	Förvaltningsmyndighetens uppföljnings-system	2023

Insatskategorier	2021	2022	ESF
102 Tillgång till anställning för arbetssökande och icke-förvärvsarbetande, inklusive långtidsarbetslösa och personer långt ifrån arbetsmarknaden, även genom lokala sysselsättningsinitiativ och stöd till arbetskraftens rörlighet	363 182	197 868	561 050
Totalt			561 050

ESF sekundärtema	2021	2022	
Prioriterat område: Att främja återhämtning och sysselsättning			€ belopp
01 Stödja övergången till en koldioxidsnål och resurseffektiv ekonomi			
02 Social innovation			
03 Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft			
04 Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation			
05 Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på IKT			
06 Icke-diskriminering			
07 Jämställdhet			
08 Ej tillämpligt	363 182	197 868	561 050
Totalt			561 050